

15

Guido Kersten
**Waar eens de
boterbloempjes
bloeiden...**

Guido Kersten Kritisch volger van de ruimte, Ooij

Altijd was de inrichting van ons land een bijproduct van of ondergeschikt aan de economie, maar de wal zal het schip keren.

Ruimtelijke ordening staat voor iets wat opge-ruimd, ordelijk en ruimtelijk is. Het woord stamt uit 1962 en dat we sindsdien te maken hebben met een staaltje verhullende nieuwspraak wordt in dit essay aangetoond.

Sinds de Gouden Eeuw (de VOC was de eerste multinational) wordt ons land als een bedrijf gerund. Koopman en dominee, geld en het woord. De overheid als marktmeester maakte het land geschikt voor het functioneren van de wetten van vraag en aanbod. Meer dan waar ook werd ons land ruimtelijk geordend. Dijken, droogleggingen en deltawerken creëerden een land dat qua kunstmatigheid zijn weerga in de wereld niet kent. Na de tweede Wereldoorlog kwamen consumptiegoederen in steeds ruimere mate binnen ieders handbereik, werden arbeiders werknemers en bazen

werkgevers (dank u). De idee van oneindige groei werd geïntroduceerd en tot mantra van de politiek gemaakt. Dit werd ondersteund door de toegang tot een schijnbaar oneindige hoeveelheid fossiele brandstoffen; het olietijdperk.

Overal kon een schop in de grond worden gestoken als het goed was voor de werkgelegenheid. Een natie van aan consumptiegoederen verslaafde burgers werd gecreëerd en het grootste schrikbeeld werd de werkeloosheid.

In de jaren '60 werd opeens ontdekt dat de omgeving waarin we werkten en woonden zwaar te lijden had van onze vlijt. Er was ineens een milieu. Tussen neus en lippen door werd er een nieuw beleid bedacht; het milieu-beleid. Dat was ook weer geregeld. En we groeiden met wat pieken en dalen vrolijk door. Inmiddels was het voor onze consumerende werknemers een geboorterecht geworden om een televisie, een koelkast en een wasdroger te

hebben en natuurlijk ook een auto voor de deur, in veel gevallen zelfs twee. Dit alles werd mede mogelijk gemaakt door een groeiend aantal bedrijventerreinen en een zich steeds uitbreidend wegennet. Heel Nederland is ontgonnen, er zijn nauwelijks meer gebieden te vinden waar mensen met hun poten van af zijn gebleven.

Alle ruimte werd dus geordend om altijd te kunnen blijven groeien en om te kunnen kopen wat van je gading was. Ook landbouw werd gestructureerd volgens groeimodellen met als motto: 'Het hoeft niet lekker te zijn als het maar veel is'.

Er zijn meer wapenfeiten van de ruimtelijke economie ordening: het groene hart is versteend, de lucht is zo slecht dat Europese normen niet meer gehaald worden, diersoorten die gebruik willen maken van de verbindingen in de ecologische hoofdstructuur moeten wel levensmoe zijn en in de waddenzee mag

geboord worden naar gas. Mainport Schiphol ligt in een dichtbevolkt gebied, de Betuwelijn houdt op in Babberich, zestig jaar na de oorlog is er nog steeds woningnood terwijl er vele vierkante kilometers kantooruimte leegstaat, de soortenrijkdom in ons land loopt drastisch terug, door de CO₂ uitstoot stijgt de zeespiegel, het openbaar vervoer wordt een steeds grotere puinhoop. Meneer Kok en andere vlijtige mensen hebben van Europa de meest concurrerende economie ter wereld willen maken, rapporten van het sociaal cultureel planbureau en andere grote opinieonderzoeken wijzen echter uit dat een meerderheid in ons land een socialere samenleving veel belangrijker vindt. Geen wonder dat het vertrouwen in de politiek lager is dan ooit. Kortom: 'There is something rotten in the State of Denmark'. Lang leve de Vrije Markt!

En dan is er de energiesituatie: 'Peak oil'. In de nabije toekomst zal de vraag naar olie alleen

maar toenemen en het aanbod afnemen, de prijzen zullen stijgen en er zal schaarste ontstaan. Al zo'n 125 jaar werd de weg naar ons groeiparadijs begaanbaar gehouden door relatief goedkope energie. Het Westen, waaronder Nederland controleerde de landen waar de olie werd gewonnen. Bovendien was het Westen de hoofdafnemer van die olie. Die tijd is voorbij. Exploratie van nieuwe reserves levert niet veel op.

De bevolking wordt onwetend gehouden voor wat er aan zit te komen door slecht geïnformeerde politici, namelijk: de ineenstorting van een economie die vrijwel geheel van fossiele brandstoffen afhankelijk is. Velen denken dat er een 'technical fix' in het nabije verschiet ligt en dat 'ze' wel iets zullen bedenken. Niets is minder waar. De Nederlandse economie bestaat voor een groot deel uit transport; Schiphol, Rotterdam en wegvervoer. Deze branches zijn zeer kwetsbaar voor olieprijsen

van meer dan honderd dollar per vat. Als regeren vooruitzien is moeten onze politici dit probleem aan mensen voorleggen en de bevolking de gelegenheid bieden aanpassingen te maken. Openbaar vervoer, kleinschalige energieopwekking, zelfvoorziening op zoveel mogelijk terreinen en de erkenning dat onze hulpbronnen eindig zijn, moeten centraal staan. Voor de ruimtelijke ordening zal dit zichtbare gevolgen hebben. De moestuin zal terugkeren, de mobiliteit drastisch afnemen en het zal geen picknick zijn.

Hoogmoed komt vaak voor de val en als het nieuws slecht is, neigt men er toe de boodschapper te doden. Maar een gewaarschuwd mens telt ook voor twee. En daarom: hoort, zegt het voort!